

ABSZTRAKTOK

1956 és a szocializmus: válság és újragondolás konferencia, Eger

2016. szeptember 8–10.

Saad József

Telepesek

saadj@caesar@elte.hu

Társadalmi

Múzeum

Alapítvány

1956 – forradalom volt?

A szovjet pártvezetés 1956 novemberének első napjaiban hozott döntését követően, november 3-án a Kremlben megalakult, és másnap programot hirdetett a *Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány*. Önmeghatározását a restaurált kormányzati hatalom 16 éven át tartotta fenn, annak jelzésképpen, hogy tevékenységében a párt - a forradalmi élcsapat - irányításával a társadalom *1945-ben kezdődött forradalmi átrendezésének* folyamata folytatódik. (A 45-ös kezdetek és az 56-os folytatás körülményei között nyilvánvaló párhuzamok is adódnak.) A szakmai közösségekben három évtizeden át, a sokféle értelmezés ellenére masszívan tartotta magát a forradalmi átstrukturálódás tézise és a folyamatot megakasztó *ellenforradalom* tétele. A rendszerváltás után eltemetődött ez a terjedelmes irodalom. A 2000-es évekre a szakmai közösségekben és emlékezetpolitikai megnyilatkozásokban kialakult, ugyancsak egyöntetű álláspont szerint, 1956 őszén *forradalom és szabadságharc* ment végbe. Társadalomelméleti-fogalomtörténeti közelítésben, a feledésre ítélt és a ma érvényes értelmezések szembesítésével, a fogalmakhoz – mindenekelőtt a *forradalom* fogalmához - kapcsolódó érték-képzetek, érzelmi és ideológiai töltetek felvázolásával, a „*mi volt 56?*” kérdése továbbra is nyitottá tehető a válaszlehetőségek előtt, és szempontokat adhat a korszakértelmezésekhez. A referátum erre tesz kísérletet.

Bartók Béla

Eszterházy Károly Egyetem, Történelemtudományi Intézet

bbela@ektf.hu

1956-ról 1986-ban Szolnokon

1986. november 4-én a Magyar Forradalmi Munkás Paraszti Kormány megalakulásának 30. évfordulóján az MSZMP KB és a Szolnok megyei tanács Szolnokon emlékülést rendezett.

Az előadás azt elemzi, hogy a felszólalók hogyan vélekedtek az 1956-os ellenforradalomról és milyen különbségeket találunk a korabeli tudósításokban a megyei lapok oldalain.

Elsősorban a Szolnok Megyei Néplap tudósítása és Berecz János KB titkár beszéde és nézetei tükrözték legjobban azt, hogy a párt 30 év után sem változtatott az események megítélésén, és az előadó megpróbálta a párt és a nép javára fordítani, igazolni a forradalom leverését. Szerinte anélkül nem valósulhatott volna meg az a gazdasági és társadalmi fejlődés, ami Magyarországon 1986-ig történt.

A rendezvény híven tükrözte, hogy a Kádár-rendszer legitimációját az 1956-os forradalom leveréséből nyerte és az 1980-as évek válságos éveiben szüksége volt a visszaemlékezések segítségével a fogantatás és a születés körülményeinek felidőzésére a túlélés céljából. Az emlékülés - ami egyébként egy hamis eseményre, a Kádár-kormány szolnoki megalakulására épült - egy hanyatló diktatúra elkeseredett öngazolási próbálkozását tükrözte.

ABSZTRAKTOK

**1956 és a szocializmus: válság és újragondolás konferencia, Eger
2016. szeptember 8–10.**

Fazekas Zsuzsanna

**Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Atelier Európai
Historiográfia és Társadalomtudományok Tanszék doktori iskola
susieliom@gmail.com**

1956 eltérő értelmezései az 1989 utáni politikai életben az ötvenéves évfordulóig

1956 után egészen a rendszerváltásig a forradalomra való emlékezés a rendszer legitimitását kérdőjelezte volna meg, az elhallgatás és a forradalom tagadása a rendszer egyik alapkövének számított, a valós eseményekre az emlékezés mindössze magánkörben volt lehetséges. 1956 szóbeli hagyománya, emlékezete azonban 1989-90-ben, a rendszerváltás idején felszabadult, és elkezdődött egy kísérlet, amelynek lényege az volt, hogy a forradalom emlékezete a hivatalos magyar kulturális emlékezet részévé váljon, beépüljön az egyének közösségi identitásába is, illetve a harmadik magyar köztársaság egyik alapkövéként, „megalapozó mítoszaként” definiálják. Ezt szolgálták az 1989 utáni megemlékezések, konkrét jogszabályok, az oktatás, valamint egy olyan általános diskurzus is, amely a forradalom értelmezését tűzte ki céljául.

A rendszerváltás utáni Magyarországon azonban bár 1956 beépült a köztudatba, hiába lett nemzeti ünnep, a politikai pluralizmus szerint pluralizálódtak az 1956-tal kapcsolatos vélemények is. Előadásomban az 1956-tal kapcsolatban a rendszerváltás utáni magyar politikai életben egészen az ötvenéves évfordulóig létező eltérő narratívákat kívánom elemezni, illetve azt, hogy az egyes parlamenti pártok kezében hogyan pluralizálódtak az 1956-tal kapcsolatos vélemények, a forradalom mely motívumai, szereplői kaptak hangsúlyt, és mi az a közös pont, amely azonban a rendszerváltás után az 1956-os forradalom értelmezésével kapcsolatban kikristályosodott.